

Frivilligt beskydd och naturvård i skogar och på åkrar

Markägaren är ofta den bästa vårdaren och kännaren av ett värdefullt naturobjekt

Markägarna har en central roll i all miljövard och beskyddande. Beskyddande av privatägd mark borde alltid basera sig på frivillighet och principen av full ersättning. Ett bra exempel på det här tillvägagångssättet är METSO-programmet. Med hjälp av det har man kunnat utnyttja den frivilliga viljan till naturskyddsåtgärder på ett sätt som befämjar naturens mångfald.

Markägarna har ett stort behov av information om det frivilliga skyddets möjligheter. Den här broschyrens målsättning är att sammanställa grundläggande information om möjligheterna till frivillig vård och skydd i skogar och på åkrar. I broschyren hittar du kontaktuppgifter till olika organisationer, som erbjuder råd och finansiering för olika åtgärder. Det här materialet finns också på Jordägarnas förbunds hemsida www.maanomistajainliitto.fi, där uppdateras också de uppgifter som förändras med tiden.

Markägarna har alltid frivilligt skyddat områden som de upplevt som viktiga. Den här typen av frivilligt och initiativtagande arbete ska uppmuntras. Det här bör vara utgångspunkten för alla diskussioner och beslut inom miljövården. Markägaren är ofta den bästa vårdaren och kännaren av ett värdefullt miljöobjekt. Det finns ändå ofta behov av goda råd och finansiering.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Skydd av skogar

METSO-programmets metoder	3
Tidsbundet skydd	4
Permanent skydd	5
Miljövårds projekt	6

Lantbrukets miljövard

Specialmiljöstöd för lantbruket	7
Icke-produktiva investeringar	8

Kontaktuppgifter	9
------------------	---

Skydd av skogar

METSO – Frivillig mångfald

METSO-programmets målsättning är att öka naturens mångfald i Finland och förhindra att sällsynta arter försvinner. Naturens mångfald kan ökas genom att skydda och vårda livsmiljöer som är betydelsefulla för mångfalden.

METSO-programmet verkställs under åren 2008–2016. Markägarna kan frivilligt erbjuda värdefulla livsmiljöer i skogen för naturskydd. Naturskyddet kan vara på begränsad tid eller permanent. Man kan också sälja området till staten som naturskyddsområde. Områden väljs ut på naturvetenskapliga grunder. Hjälp med bedömningen av objektet får man till exempel av skogsvårdsföreningen.

Beslutet om områdets lämplighet som METSO-område, fattas på basen av skogsägarens erbjudande av antingen skogscentralen eller av näringslivs- trafik- och miljöcentralen (ELY).

METSO-programmets fokus-områden är södra Finland, Österbotten, västra delarna av Uleåborgslän och sydvästra Lappland. Urvalsrunderna för områdena kan ändå tillämpas också utanför det egentliga METSO-området, det vill säga i Kajanaland, Koillismaa och Lappland.

Typiska livsmiljöer för tjädern är växlande barr- och lövskog med hedar och myrar.

De naturvetenskapliga urvalsgrunderna för värdefulla livsmiljöer

De viktigaste livsmiljöerna ur mångfaldens synvinkel är

- lundar
- moskogar med stort inslag av död ved
- skogar kring små vattendrag
- trädbevuxna torvmarker
- svämskogar
- solexponerade åsar
- primärskogar på landhöjningskusten
- skogliga kulturlandskap
- livsmiljöer på skogsbevuxna kalkberg
- skogsbevuxna berg, stup och stenbrott

Ersättningar för frivilligt skydd

Tidsbundet skydd

Skogsbrukets miljöstöd

Markägaren kan få skattefritt stöd enligt finansieringslagen av hållbart skogsbruk som ersättning för minskade inkomster för att bevara värdefulla naturobjekt.

- Avtalstiden för miljöstödet är tio år.
- Avtalets uppgifter registreras i fastighetsregistret, och avtalet gäller även om markägaren byts (den nya ägaren har ändå en möjlighet att säga upp avtalet och betala tillbaka resten av ersättningen).
- Stödet beviljas för att ersätta allt förutom ringa skador (självrisk)
- Självrisken är 4% av det nära förestående avverkningsvärdet av markägarens skogar i samma kommun, högst 4000 euro.
- Ersättningen bildas av en grundersättning enligt arealen och avverkningsvärdets ersättning som beräknas utgående från trädbeståndet (ersättningen som används för tillfället i t.ex. Päijänne-Tavastland är 41,42 euro per kubikmeter).
- Ersättningen för avverkningsvärdet är det samma för alla trädslag och virkesslag.
- I miljöavtalet kan det ingå en överenskommelse om arbetsåtgärder för att förbättra naturvärden.
- Beslutet om miljöstödet fattas av enheten för myndighetsuppgifter på skogscentralen.
- Skogsvårdsföreningen hjälper skogsägaren med stödansökan.

Yxan har inte besökt denna mossiga svacka på årtionden och mängden död ved fyller METSO:s krav för värdefull livsmiljö.

Med stöd av naturskyddslagen gör ELY-centralens miljömyndigheter och markägaren ett avtal om det tidsbundna skyddet för området, antingen så att området skyddas helt eller med begränsningar för vissa åtgärder.

- Avtalet kan göras för högst 20 år i taget.
- Avtalets uppgifter skrivs in i fastighetsregistret för att avtalet ska vara i kraft också om markägaren byts.
- Markägaren och ELY-centralen kommer överens om en ersättning som baserar sig på förlusten av ekonomisk nytta för tiden av skyddandet.
- Ersättningen är skattefri inkomst.

Permanent skydd

Grundandet av ett privat naturskyddsområde

ELY-centralens miljömyndigheter gör ett permanent finansieringsavtal, som binder också områdets framtida ägare.

- Markägaren får ersättning enligt den ekonomiska skada (full ersättning) som orsakas av beskyddet.
- Markägaren och ELY-centralen kommer överens om den slutliga ersättningen.
- Ersättningen är skattefri för privatpersoner.
- Sjelva marken förblir i skogsägarens ägo.
- Skogsvårdsföreningen kan göra en preliminär bedömning av området.

Försäljning av området till staten eller utbyte

Området säljs till staten som vanlig fastighetsförsäljning, varefter området övergår i Forststyrelsens förvaltning, för naturskyddsändamål.

- Markägaren och ELY-centralen kommer överens om försäljningspriset (gångbart pris).
- Byte av mark är också möjlig om man hittar ett lämpligt område.
- Skogsvårdsföreningen kan göra en preliminär bedömning av området.
- Försäljningspriset är skattefri inkomst.

Naturvårdsprojekt

*Stor aspticka växer på både levande och döda träd, vanligtvis på grova aspar.
Bild Reijo Penttilä/Metla.*

Det finns möjlighet för naturvård på områden där markägaren vill förstärka mångfalden. Vårdprojekten för skogsmiljöer är för skogsägaren frivilliga. Arbeten som ingår i projektet planeras i samråd med markägaren. Projektets utgifter täcks helt enligt finansieringslagen för hållbart skogsbruk.

Finansiering för naturvårdsprojekt kan erhållas för:

- vård-, kartläggnings- och återställningsåtgärder
- förhindrande och reparation av vattendragsskador orsakade av skogsdikning
- betydande åtgärder för vård av vattendrag och vattennatur, där kostnaderna inte kan tilldelas en specifik upphovsman
- återställande av skogsdikningsområden som är viktiga till sina naturvärden, samt
- andra regionalt viktiga projekt som betonar skogsnaturens vård, skogarnas mångbruk, landskaps-, kultur- och rekreationsvärden.

Hyggesbränning lämpar sig, förutom för skogar, också för skötseln av ängar och betesmarker som är kulturbiotoper.

Uppdaterad information om METSO-projektet hittar du på sidan www.metsonpolku.fi.

Många skogsvårdsföreningar har omfattande informationspaket på sina hemsidor, till exempel skogsvårdsföreningen Päijät-Häme www.mhy.fi/paijathame/metso/fi_FI/index/. Detaljerad information finns också i tryckta broschyrer. Dem får man bl.a. från Jordägarernas förbund, skogsvårdsföreningarna, skogscentralerna och närings-, trafik- och miljöcentralerna (ELY). Kontaktuppgifter finns i slutet av broschyren.

Skogsvårdsföreningen är skogsägarens egen intressebevakar- och rådgivningsorganisation. Föreningens specialister erbjuder hjälp vid valet av METSO-områden och vid uppgörandet av avtal. Din närmaste skogsvårdsförening hittar du på internet på adressen www.mhy.fi eller i din lokala telefonkatalog.

Lantbrukets miljövärd

Två av specialstödsformerna, främjandet av naturens och landskapets mångfald samt vård av kulturbiotoper, är riktade till att upprätthålla mångfalden av vilda arter och livsmiljöer på lantbruksområden.

Lantbrukets specialmiljöstöd

Målsättningen med specialmiljöstödet är att öka landsbygdens mångfald och minska belastningen på miljö och vattendrag. Ett välkött kulturlandskap ökar också trivseln för markägaren och för andra invånare.

Specialmiljöstödet kan ansökas av alla odlare som bundit sig till lantbrukets miljöstöd. Specialstöd för kulturbiotoper och mångfunktionella våtmarker kan även tilldelas registrerade föreningar, som inte förbundet sig till miljöstödet. Specialstödsavtalen görs för antingen 5 eller 10 år.

Specialmiljöstöd och icke-produktivt investeringsstöd ansöks från närings-, trafik- och miljöcentralerna (ELY) från ansvarsområdet för näringar, arbete, kompetens och kultur (ETOK). Ansökningstiden går ut årligen i slutet av april.

Till specialstödsavtal hör:

- Grundandet och skötsel av skyddszoner
- Skötsel av mångfunktionella våtmarker
- Åkerodling på grundvattensområden
- Ekologisk produktion
- Ekologisk husdjursproduktion
- Vård av kulturbiotoper
- Främjandet av naturens och landskapets mångfald
- Uppfödning av ursprungsraser

- Odling av ursprungsväxter
- Behandlingsprocesser för avrinningsvatten
- Effektiviserat minskande av belastningen av näringsämnen
- Spridning av slamgödsel
- Långvarig gräsbeläggning av torvåkrar

En plan för specialstöd görs för områden som ansöker om specialstöd för kulturbiotoper, naturens mångfald och landskaps- eller skyddszon. Hjälp med planen och ansökningen får man av landskapsplanerarna på ProAgria och Maa-ja kotitalousnaiset. Vid ProAgria finns också specialister på andra specialstödsfrågor.

Icke-produktiva investeringar

Med stödet för icke-produktiva investeringar kan man grunda mångfunktionella våtmarker och verkställa röjning och omgärdande av kulturbiotoper.

Grundandet av mångfunktionella våtmarker

Det går att få stöd för grundandet av våtmarker längs floder och avrinningsområden som leder ut i Finska viken, Skärgårdshavet eller Bottenhavet. Samt vid avrinningsområden till sjöar där man märkbart kan minska jordbrukets belastning på vattendragen, öka på jordbruksområdets biologiska mångfald och främja vilt-, fiske- eller kräft-hushållning.

På andra områden kan grundandet av våtmarker stödas, om området hör till en skyddszon, plan för biologisk mångfald eller allmän plan för våtmarker, som planerats och godkänts av miljömyndigheterna.

Röjning och omgärdande av en värdefull kulturbiotop

Med värdefull kulturbiotop menas t.ex. fält och ängar, som miljömyndigheterna har definierat som en nationellt, regionalt eller lokalt värdefull kulturbiotop. Vid återställandet av kulturbiotoper stöds bl.a. omgärdande av området, röjning av buskage och träd samt avlägsnandet av röjningsavfall. Till åtgärderna kan inkluderas restaurering och bevarande av traditionella konstruktioner och lador på området.

Kravet för icke-produktivt investeringsstöd är att efter att investeringen verkställts, görs det ett 5- eller 10-årigt specialstödsavtal om kulturbiotopens vård eller den mångfunktionella våtmarkens vård.

Tilläggsuppgifter, ansökningsanvisningar och instruktionsböcker finns på Landsbygdsverkets hemsida www.mavi.fi.

Instruktionsböcker om specialmiljöstöden fås bl.a. från ELY-centralerna, ProAgria centralerna och Jordägarnas förbund.

Kontaktuppgifter

Skogscentralernas METSO-ansvariga

Kustens skogscentral

Esbogatan 4, 02770 Esbo
tel. 020 772 6100

Mona Bäckman (södra)

Björn Stenmark (Vasa)

e-post: fornamn.efternamn@skogscentralen.fi

Metsäkeskus Lounais-Suomi

Kuralankatu 2, 20540 Turku

tel. 020 772 6300 Jarmo Uimonen

e-post: fornamn.efternamn@metsakeskus.fi

Metsäkeskus Häme-Uusimaa

Vesijärvenkatu 9 D, 15140 Lahti

tel. 020 772 6500 Jouni Rantala

Metsäkeskus Kaakkois-Suomi

Sammonaukio 4, 48600 Kotka

tel. 020 772 7600 Pekka Järvinen

Metsäkeskus Pirkanmaa

Näsilinnankatu 48 D, 33100 Tampere

tel. 020 772 7200 Jukka Ruutiainen

Metsäkeskus Etelä-Savo

Mikonkatu 5, 50100 Mikkeli

tel. 020 772 7400 Tarja Hämäläinen

Metsäkeskus Etelä-Pohjanmaa

Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki

tel. (06) 416 3111 Matti Seppälä

Metsäkeskus Keski-Suomi

Kauppakatu 19 B, 40100 Jyväskylä

tel. 020 772 7800

Seija Tiitinen-Salmela

Metsäkeskus Pohjois-Savo

Piispankatu 12, 70100 Kuopio

tel. 020 772 8000 Jarmo Laitinen

Metsäkeskus Pohjois-Karjala

Siltakatu 20 B, 80100 Joensuu

tel. 020 772 8200 Kaisa Lindell

Metsäkeskus Kainuu

Kauppakatu 25 A, 87100 Kajaani

tel. 020 772 8400 Teemu Pulkkanen

Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa

Rautionkatu 2 C, 90400 Oulu

tel. 020 772 7000 Irmeli Ruokanen

Metsäkeskus Lappi

Hallituskatu 22, 96100 Rovaniemi

tel. 020 772 8600 Ari Keskimölo

Närings-, trafik- och miljöcentralerna (ELY)

Miljömyndigheterna

Nyland

Asemapäällikönkatu 14, PL 36, 00521 Helsinki

Växel: 020 610 101

Kundservice: 020 690 161

Egentliga Finland

Itsenäisydenaukio 2, PL 47, 20801 Turku

Växel: 020 610 102

Egentliga- och Päijänne-Tavastland

Birger Jaarlink 13, PL 131, 13101 Hämeenlinna

Växel: 020 610 103

Kundservice: 020 690 163

Birkaland

Yliopistonkatu 38, PL 297, 33101 Tampere

Växel: 020 610 104

Sydöstra Finland

Kauppamiehenkatu 4, PL 1023, 45101 Kouvola

Växel: 020 610 105

Kundservice: 020 690 165

Södra Savolax

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

Växel: 020 610 106

Kundservice: 020 690 166

Norra Savolax

Sepänkatu 2 B, PL 1049, 70101 Kuopio

Växel: 020 610 107

Kundservice: 020 690 167

Norra Karelen

Torikatu 36 A, PL 69, 80101 Joensuu

Växel: 020 610 108

Kundservice: 020 690 168

Mellersta Finland

Cygnauksenkatu 1 (Wanha lääni)
PL 250, 40101 Jyväskylä
Växel: 020 636 0040

Österbotten

Koulukatu 19, PL 262, 65101 Vaasa
Växel: 020 610 109
Kundservice: 020 690 169

Norra Österbotten

Veteraanikatu 1, PL 124, 90101 Oulu
Växel: 020 610 111
Kundservice: 020 690 171

Kajanaland

Kalliokatu 4, PL 115, 87101 Kajaani
Växel: 020 610 112
Kundservice: 020 690 172

Lappland

Hallituskatu 5 C, PL 8060, 96101 Rovaniemi
Växel: 020 610 113
Kundservice: 020 690 173

METSO-ansvariga

e-post: fornamn.efternamn@ely-keskus.fi

Nyland

Jani Seppälä tel.040 532 8828

Sydvästra Finland

Leena Lehtomaa tel. 0400 866 279

Tavastland

Rauni Itkonen tel. 040 842 2613

Birkaland

Auli Suvanto tel. 0500 246 066

Sydöstra Finland

Paula Mattila tel. 040 778 9902

Södra Savolax

Markku Heikkinen tel. 040 578 5247

Norra Savolax

Anne Grönlund tel. 040 756 7860

Norra Karelen

Sirkka Hakalisto tel. 040 827 5475

Mellersta Finland

Auvo Hamarus tel. 040 767 0542

Västra Finland

Matti Kyröläinen tel. 040 558 6676

Norra Österbotten

Eero Melantie tel. 0400 284 244

Kajanaland

Marja Manninen tel. 040 743 8078

Lappland

Kyösti Palojärvi tel. 0400 304 738

Närings-, trafik- och miljö-centralerna (ELY)**ETOK-ansvarsområden**

tel. 010 19 1450

Nyland

Maistraatinportti 2, PL 15, 00241 Helsinki

Egentliga Finland

Ratapihankatu 36, PL 592, 20101 Turku

Satakunda

Kuninkaanlahdenkatu 14, PL 266, 28101 Pori

Egentliga- och Päijänne-Tavastland

Rauhankatu 10, 15110 Lahti
Hämeenlinnan palvelupiste
Raatihuoneenkatu 11, 13100 Hämeenlinna

Birkaland

Kauppakatu 4, PL 467, 33101 Tampere

Sydöstra Finland

Salpausselänkatu 22, PL 1041, 45101 Kouvola
Lappeenrannan palvelupiste
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta

Södra Savolax

Mikonkatu 3 ja 5, PL 164, 50101 Mikkeli

Norra Savolax

Käsityökatu 41, PL 2000, 70101 Kuopio

Norra Karelen

Kauppakatu 40 B, PL 8, 80101 Joensuu

Mellersta Finland

Cygnauksenkatu 1, PL 250, 40101 Jyväskylä

Södra Österbotten

Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki

Österbotten

Hovioikeudenpuist.19 A, PL 131, 65101 Vaasa
Kokkolan palvelupiste
Ristirannankatu 1, PL 240, 67101 Kokkola

Norra Österbotten

Viestikatu 1, PL 86, 90101 Oulu
Ylivieskan palvelupiste
Valtakatu 4, PL 103, 84101 Ylivieska

Kajanaland

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani

Lapland

Ruokasenkatu 2, 96200 Rovaniemi
Kemin palvelupiste
Asemakatu 19, 94100 Kemi

ProAgria centralerna**Landskapsplanerare, landskaps- och miljörådgivare**

E-post: fornamn.efternamn@proagria.fi

ProAgria Etelä-Karjala

tel. 020 747 2600
Pormestarinkatu 6, PL 46, 53101 Lappeenranta

ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Riikka Asunmaa
tel. 06 416 3427, 040 534 9337
Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki

ProAgria Etelä-Savo

Leena Lahdenvesi-Korhonen
tel. 020 747 3575
Mikonkatu 5, 50100 Mikkeli

ProAgria Häme

Auli Hirvonen
tel. 020 747 3069, 0400 864 494
Eteläinen Asemakatu 2 B, 11130 Riihimäki
Lahden toimisto
Paula Salomäki
tel. 020 747 3071, 040 715 2975
Mariankatu 8A, 15110 Lahti

ProAgria Keski-Pohjanmaa

Tuija Forsström
tel. 020 747 3260, 040 544 3460
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola

ProAgria Kymenlaakso

Helena Pakkanen
tel. 020 747 3226, 040 595 1421
Hovioikeudenkatu 16, 45100 Kouvola

ProAgria Oulu

Taimi Mahosenaho
tel. 040 551 7807
Maarit Satomaa
tel. 040 566 7924
Kauppurienväylä 23, PL 106, 90101 Oulu

ProAgria Pirkanmaa

Riikka Söyrinki
tel. 020 747 2804, 040 744 7231
Marjaana Lepänjuuri
tel. 020 747 2813, 040 719 8949
Näsilinnankatu 48, PL 97, 33101 Tampere

ProAgria Pohjois-Karjala

Päivi Jokinen tel. 040 301 2409
Koskikatu 11 C, PL 5, 80101 Joensuu

ProAgria Pohjois-Savo

Sinikka Jokela
tel. 0400 571 643
Puijonkatu 14, PL 1096, 70111 Kuopio

ProAgria Satakunta

Sanna Seppälä
tel. 02 6311 672, 050 590 2085
Itsenäisyydenkatu 35 A, 28130 Pori

ProAgria Uusimaa

Aila Tarvainen
tel. 020 747 2505
Seutulantie 1, 04410 Järvenpää

ProAgria Finska Hushållningssällskapet

(Egentliga Finland)
Riitta-Liisa Pettersson
tel. 02 481 2411, 040 593 8691
riitta-liisa.pettersson(@)jhs.fi
Hämeenkatu 28, 20700 TURKU

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus

Hannele Partanen
tel. 040 521 7814
PL 251, 01301 Vantaa

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Maanomistajain Liitto
Jordägarnas Förbund r.y.
09-135 6511
PL 169, 01301 Vantaa
www.maanomistajainliitto.fi

